

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **JUDr. R. Č.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 19. 8. 2015, č. j. 42 Ad 152/2011 - 159,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh dosavadního řízení

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“). Tímto rozsudkem krajský soud zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 5. 2011, č. j. X, kterým byly zamítnuty námitky stěžovatele a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované prvního stupně ze dne 8. 2. 2011, č. j. X, kterým nabídla na základě žádosti stěžovatele podané dle článku 11 odst. 2 přílohy VIII nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců Společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise, ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 723/2004 ze dne 22. března 2004, (dále jen „služební řád“), k převodu důchodových práv získaných v České republice částku 523 584 Kč. Při výpočtu uvedené částky žalovaná postupovala podle vnitrostátní právní úpravy představované §

105a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni podání žádosti (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a § 2 nařízení vlády č. 587/2006 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vzájemného převodu důchodových práv ve vztahu k důchodovému systému Evropských společenství (dále jen „nařízení vlády č. 587/2006 Sb.“).

Rozhodnutí žalované napadl stěžovatel žalobou, kterou Krajský soud v Praze neshledal důvodnou, a proto ji rozsudkem ze dne 19. 8. 2015, č. j. 42 Ad 152/2011 - 159, zamítl.

II. Posouzení věci krajským soudem

Krajský soud nejprve nepřisvědčil žalobní námitce vytýkající rozpor rozhodnutí žalované s článkem 30 Listiny základních práv a svobod, neboť stěžovatelem odkazovaný náleze Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, sice zrušil § 15 zákona o důchodovém pojištění, který byl použit také při výpočtu výše důchodových práv stěžovatele, nicméně vykonatelnost tohoto nálezu byla odložena do 30. 9. 2011; do této doby mělo být uvedené ustanovení nadále aplikováno. Podle krajského soudu je jeho aplikace sice pro stěžovatele nepříznivá, nicméně byla učiněna v souladu s uvedeným náleze Ústavního soudu. V případě námitek týkajících se rozporu české vnitrostátní úpravy s evropským právem (použití metody pojistně matematické protihodnoty při stanovení výše převáděné částky obecně a poté specificky, pokud se jedná o konkrétní řešení zvolené Českou republikou a konečně též o otázku, zda má být stěžovateli započtena doba, po kterou trvala jeho účast v důchodovém systému ES, tj. k období od 1. 12. 2006 do 28. 11. 2008), postupoval krajský soud podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie a položil Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „SDEU“) následující otázky:

1. *Jak je třeba rozumět pojmu „kapitálová hodnota nároků na důchod“ obsaženému v čl. 11 odst. 2 přílohy VIII nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců Společenství, ve znění nařízení Rady č. 723/2004 (dále jen „Služební řád“)? Zahrnuje tento pojem výši důchodových nároků stanovenou jak formou pojistně-matematické protihodnoty, tak i formou paušální odkupní hodnoty ve smyslu čl. 11 odst. 2 přílohy VIII Služebního řádu, ve znění před účinností nařízení Rady č. 723/2004, nebo je třeba jej ztotožnit jen s jedním z těchto pojmů, a pokud nikoliv, čím se od těchto pojmů liší?*

2. *Brání čl. 11 odst. 2 přílohy VIII Služebního řádu, ve spojení s čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, ve znění Lisabonské smlouvy, použití metody výpočtu důchodových nároků upravené v § 105a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a v nařízení vlády č. 587/2006 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vzájemného převodu důchodových práv ve vztahu k důchodovému systému Evropských společenství? Je v této souvislosti relevantní okolnost, že tato metoda výpočtu vede v konkrétním případě ke stanovení výše důchodových nároků nabídnutých k převodu do důchodového systému EU ve výši nedosahující ani 1/2 objemu úředníkem uhrazených příspěvků do národního důchodového systému?*

pokračování

3. Je třeba rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C – 293/03 Gregorio My proti Office national des pensions (ONP) vykládat v tom smyslu, že pro účely výpočtu hodnoty důchodových nároků převáděných do důchodového systému EU pojistně-matematickou metodou závislou na délce pojištění musí být do osobního vyměřovacího základu započteno i období, v němž byl přede dnem podání žádosti o převod důchodových nároků již úředník EU účasten v důchodovém systému EU?

Na shora uvedené otázky odpověděl SDEU rozsudkem ze dne 5. 12. 2013, C-166/12, následovně:

1) Článek 11 odst. 2 přílohy VIII nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců Společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise, ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 723/2004 ze dne 22. března 2004, musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát může stanovit výši kapitálové hodnoty nároků na důchod na základě metody pojistně matematické protihodnoty, metody paušální odkupní hodnoty nebo i na základě jiných metod, za předpokladu, že částka, která má být převedena, materiálně představuje důchodové nároky vzniklé na základě dřívějších činností dotyčného úředníka.

2) Článek 11 odst. 2 přílohy VIII nařízení č. 259/68, ve znění nařízení č. 723/2004, a čl. 4 odst. 3 SEU musejí být vykládány v tom smyslu, že nebrání použití takové metody výpočtu kapitálové hodnoty důchodových nároků vzniklých na základě dřívějších činností, jako je metoda upravená v českých právních předpisech, a to ani tehdy, pokud tato metoda vede k tomu, že částka kapitálové hodnoty, která má být převedena do důchodového systému Unie, nedosahuje ani poloviny objemu příspěvků uhrazených úředníkem a jeho bývalým zaměstnavatelem do vnitrostátního důchodového systému.

3) Článek 11 odst. 2 přílohy VIII nařízení č. 259/68, ve znění nařízení č. 723/2004, a čl. 4 odst. 3 SEU musejí být vykládány v tom smyslu, že pro účely výpočtu výše kapitálové hodnoty důchodových nároků vzniklých ve vnitrostátním důchodovém systému, která má být převedena do důchodového systému Unie, není namístě přiblížit k období, v němž byl již úředník účasten v posledně uvedeném systému.

Z uvedeného rozsudku SDEU tak podle krajského soudu plyne, že 1) pojistně matematická protihodnota je eurokonformní metodou pro stanovení výše nároku na důchod, že 2) konkrétní metoda výpočtu zvolená Českou republikou není v rozporu s evropským právem a že 3) při výpočtu důchodových práv se nepřihlíží k období, kdy byl stěžovatel již účasten v důchodovém systému EU. Argumentace stěžovatele tedy byla SDEU zcela vyvrácena a jeho námitkám přisvědčit nelze.

III. Shrnutí kasační stížnosti

Rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel uznal, že SDEU rozhodl, že je na členských státech, jak vypočtou kapitálovou hodnotu důchodových nároků vzniklých ve vnitrostátním systému, která je poté nabídnuta k převodu do důchodového systému orgánů EU, pokud o převod úředník některého z orgánů EU požádá. Nicméně SDEU podle stěžovatele stanovil kritéria pro výpočet kapitálové hodnoty důchodových nároků. Zejména uvedl, že tato metoda výpočtu musí být zavedena v souladu s povahou zásad a pravidel upravujících vnitrostátní důchodový systém, přičemž dotčená právní úprava se patrně neodchyluje od povahy zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému, ale je na vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda tomu tak skutečně je. Krajský soud však nijak neposoudil charakter výpočtu starobních, invalidních a jiných důchodů poskytovaných vnitrostátním systémem, na jejichž poskytnutí ztratí stěžovatel (a jeho rodinní příslušníci) v případě akceptace převodu nabídnuté kapitálové hodnoty do důchodového systému EU navždy nárok, a parametry, tj. způsob výpočtu, který používá pojistně matematický vzorec nařízení vlády č. 587/2006 Sb. Krajský soud bez dalšího vydal rozsudek, v němž jen okopíroval znění předběžné otázky a výrok rozhodnutí SDEU, aniž by se jakkoli zabýval a hodnotil podmínky, na nichž rozhodnutí SDEU spočívá a které stěžovatel namítá.

Dále stěžovatel vytkl, že žalobní námitku, již vytýkal rozpor dotčené vnitrostátní právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, krajský soud vypořádal jen odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, který se týkal použití redukčních hranic pro určení příjmového základu, a to s poukazem na jeho časovou neaplikovatelnost na rozhodnutí žalované o výpočtu kapitálové hodnoty nabídnuté stěžovateli k převodu. Krajský soud ovšem nesprávně posoudil (resp. vůbec neposuzoval) soulad dotčené vnitrostátní právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, zejména článkem 30 Listiny základních práv a svobod, a to v souvislosti s ostatními parametry použitými žalovanou pro výpočet kapitálové hodnoty, celkovým výsledkem výpočtu, jeho srovnáním s dobou pojištění stěžovatele v důchodovém systému a odvedeným pojistným; to vše z pohledu ústavního imperativu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Krajský soud ani jinak nezhodnotil případné dopady odmítnutí převodu nabízené kapitálové hodnoty důchodových práv.

Sám krajský soud přitom v předkládací zprávě v řízení o předběžné otázce uvedl, že česká právní úprava (§ 105a zákona o důchodovém pojištění a nařízení vlády č. 587/2006 Sb.) nepočítá s případným součtem pojistných dob získaných ve vnitrostátním systému a dob zaměstnání stěžovatele u orgánů EU a následným tzv. „dílčením“ důchodu podle poměru pojistné doby v tom kterém systému. Analogické použití nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 883/2004“), není podle stěžovatele možné, neboť se vztahuje pouze na pojistné doby získané ve vnitrostátním systému sociálního zabezpečení, nikoli v autonomním systému mezinárodní organizace. Stěžovateli tak reálně hrozí, že v případě odmítnutí nabízené kapitálové hodnoty nedostane ani on ani jeho rodinní příslušníci za více než 17 let pojistné doby a odvedené pojistné na důchodové zabezpečení z českého systému žádný benefit/důchod, což by bylo v rozporu s článkem 30 Listiny základních práv a svobod.

Stěžovatel zdůraznil, že on a jeho rodinní příslušníci navždy ztratí případnou akceptací nabízené kapitálové hodnoty veškeré nároky z českého důchodového systému.

pokračování

Nízká kapitálová hodnota se také projeví v připočtení nízké doby důchodového pojištění v důchodovém systému institucí EU a tím i minimálním dodatečně získaným nárokem ke skutečné době pojištění v systému institucí EU na základě převodu z vnitrostátního systému. Mezi uvedenými důchodovými systémy se nepřevádí doba důchodového pojištění získaná v českém systému. Systém důchodového pojištění zaměstnanců EU připočte ke skutečně získané pojistné době v tomto systému dodatečnou dobu, která je závislá na převedené částce z vnitrostátního systému, věku a platu zaměstnance k rozhodnému dni, tj. ke dni žádosti o převod (v případě stěžovatele ke dni 28. 11. 2008). Výše převáděné kapitálové hodnoty je tak jedním ze zásadních parametrů ovlivňujícím výši připočtené pojistné doby a tím i případných dalších důchodových nároků, které stěžovatel a jeho rodinní příslušníci mohou z tohoto systému nárokovat (starobní, invalidní, vdovský a sirotčí důchod).

Stěžovatel namítá, že již od počátku tvrdí, že použité parametry pro výpočet kapitálové hodnoty důchodových práv pro úředníky EU, kteří dříve byli pojištěni v českém důchodovém systému, jsou zvoleny a nastaveny tak, že je všem oprávněným žadatelům vypočtena a nabídnuta velmi nízká částka vzhledem k uhrazenému pojistnému i pravděpodobnosti, kolik by z vnitrostátního systému čerpali, pokud by splnili v budoucnu obě podmínky čerpání starobního důchodu, tj. potřebnou dobu pojištění a dosažení důchodového věku. Není pravda, jak tvrdí žalovaná, že se při výpočtu postupuje nediskriminačním způsobem a pojistně matematický vzorec užívá výlučně parametry, které se uplatní pro výpočet starobního nebo invalidního důchodu dle vnitrostátních právních předpisů (výpočtový vzorec obsažený v příloze nařízení vlády č. 587/2006 Sb. pro převod důchodových práv obsahuje řadu parametrů, které se liší od parametrů při běžném výpočtu starobního nebo invalidního důchodu v českém důchodovém systému a které jsou pro stěžovatele nevýhodné, např. koeficient nárůstu/valorizace uhrazeného pojistného, úmrtnostní tabulky aj.). Stěžovatel je penalizován za to, že přijal zaměstnání u instituce EU velmi nevýhodnou kalkulací dosud získaných důchodových nároků ve vnitrostátním systému a byl postaven před volbu, zda takto vypočtenou kapitálovou hodnotu přijme a ztratí tím veškerá práva v českém systému, aniž by získal přiměřená dodatečná práva v důchodovém systému orgánů EU, či převod odmítne.

Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalované ke kasační stížnosti

Žalovaná navrhla zamítnutí kasační stížnosti a uvedla, že není jasné, v čem konkrétně spatřuje stěžovatel rozpor jejího rozhodnutí s přímo aplikovatelným právem EU a rozsudkem SDEU v této věci. Stěžovatel v žalobě ani v kasační stížnosti nepředkládá žádné relevantní důkazy, které by dokazovaly, že se právní úprava výpočtu kapitálové hodnoty jeho důchodových nároků upravená v nařízení vlády č. 587/2006 Sb. znatelně odchyluje od povahy a zásad pravidel vnitrostátního systému. Stěžovatel totiž poukazuje především na to, že částka nabídnutá k převodu je nízká vzhledem k uhrazenému pojistnému i pravděpodobnosti, kolik by ze systému úředníci EU čerpali, pokud by v budoucnu splnili podmínky nároku na důchod. Výhrady stěžovatele jsou většinou

nekonkrétní, zejména nespecifikuje, v čem spatřuje nevýhodnost výpočtu ani v čem se výpočet odchyluje od pravidel a zásad vnitrostátní úpravy. Již SDEU konstatoval, že otázka uhrazeného pojistného je pro tento účel zcela irelevantní. Žalovaná připomněla, že výše procentní výměry důchodu podle zákona o důchodovém pojištění není závislá na výši uhrazeného pojistného. Dále žalovaná podrobně rozvedla způsob výpočtu kapitálové hodnoty, jak níže uvedeno.

K otázce týkající se použití redukčních hranic žalovaná uvedla, že Ústavní soud neshledal redukční hranice jako takové v rozporu s ústavním pořádkem, což ostatně neuvedl ani krajský soud. Ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění Ústavní soud nálezem ve věci vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 8/07 sice zrušil, avšak odložil vykonatelnost uvedeného nálezu do 30. 9. 2011 s tím, že zrušený § 15 zákona o důchodovém pojištění, který upravuje stanovení redukčních hranic, zůstává aplikovatelný do uvedeného data. Obecně přitom platí, že nálezy Ústavního soudu mají účinky pouze do budoucna; na již vyměřené důchody proto neměl nález Ústavního soudu vliv. V těchto případech je postupováno podle právní úpravy účinné před 30. 9. 2011, tedy včetně ustanovení upravujícího stanovení redukčních hranic. Stejně je třeba postupovat i při výpočtu finanční částky. Rozhodným dnem je pak den, ke kterému byl proveden výpočet kapitálové hodnoty důchodových práv s použitím tehdy platných redukčních hranic. Tento rozhodný den spadá v projednávané věci do období před 30. 9. 2011, proto nelze pro výpočet finanční částky použít právní úpravu účinnou od 30. 9. 2011.

Dále žalovaná uvedla, že převod důchodových práv úředníků upravuje služební řád v článku 11 Přílohy VIII. Úředníci mají právo požádat při splnění stanovených podmínek o převod pojistné matematické hodnoty důchodových práv získaných v systému EU (dříve Společenství) do důchodového systému členského státu nebo převod kapitálové hodnoty důchodových práv získaných v důchodovém systému členského státu do důchodového systému EU (dříve Společenství). Z tohoto důvodu došlo s účinností od 1. 1. 2007 k doplnění zákona o důchodovém pojištění o nový § 105a a vydání prováděcího předpisu, kterým bylo nařízení vlády č. 587/2006 Sb., posléze nahrazené nařízením vlády č. 141/2013 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vzájemného převodu důchodových práv ve vztahu k důchodovému systému Evropské unie. Přímě aplikovatelné právo Evropské unie přitom nestanoví pravidla pro výpočet důchodových nároků vzniklých před nástupem do služebního poměru v EU (dříve ve Společenství) a ani je stanovit nemůže s ohledem na variabilitu důchodových systémů jednotlivých členských států, jak plyne z rozsudku SDEU v této věci.

K námitce stěžovatele, že česká právní úprava nepočítá se součtem pojistných dob v případech úředníků institucí EU, žalovaná uvedla, že sčítání pojistných dob pro tuto kategorii osob není sice výslovně upraveno vnitrostátní úpravou ani předpisy EU, nicméně SDEU judikoval ve věci *My, C – 293/03*, a dále ve věci *Gardella, C – 233/12*, že pokud by nebylo možné doby služby v institucích EU a jiných mezinárodních organizacích na území EU pro účely posouzení vnitrostátního nároku na důchod sečíst, jednalo by se o porušení práva EU. Ministerstvo práce a sociálních věcí a žalovaná se shodly na zásadách aplikace uvedených rozsudků a žalovaná tyto zásady promítla do své správní praxe. Při stanovení výše českého důchodu úředníka evropských institucí se tedy analogicky aplikují pravidla obsažená v nařízení č. 883/04. To znamená, že pokud by si stěžovatel nepřevodl svých cca

pokračování

17 let pojištění do systému pro evropské úředníky, mohl by za ně (při splnění věkových a dalších podmínek) získat dílčí důchod. Ustanovení § 2 nařízení vlády č. 587/2006 Sb. upravuje způsob výpočtu finanční částky odpovídající důchodovým právům „získaným“ v českém důchodovém systému. Při vyčíslení této částky se nejprve stanoví výše fiktivního důchodu odpovídající dosahovaným výdělkům a získané době pojištění, a to stejným způsobem jako při výpočtu výše starobního důchodu podle zákona o důchodovém pojištění (s nezbytnými odchylkami uvedenými v nařízení vlády č. 587/2006 Sb.). Za den vzniku nároku na starobní důchod se považuje den, kterým úředník požádal o převod u instituce EU. Tento postup se opírá o rozhodnutí SDEU ve věci *Gardella*, C – 233/12.

Objem finančních prostředků potřebných na doživotní výplatu takového fiktivního důchodu od dosažení důchodového věku a finančních prostředků na případnou výplatu pozůstalostního důchodu pak představuje částka odpovídající získaným důchodovým právům. Stejně jako v důchodovém systému EU je třeba při výpočtu zohlednit skutečnost, že výše finančních prostředků potřebných na pokrytí budoucích nároků je ovlivněna možnostmi jejich zhodnocení v období do realizace výplaty. Výpočet se proto provede s využitím standardního pojistně matematického vzorce pro výpočet počáteční hodnoty předhlátního odloženého doživotního důchodu používaného běžně životními pojišťovnami.

Vzhledem k tomu, že služební řád, jako přímo aplikovatelný předpis EU, neobsahuje žádná ustanovení týkající se způsobu výpočtu kapitálové hodnoty důchodových práv převáděných z důchodového systému konkrétní členské země EU, je dána pravomoc členskými zeměmi EU pro vytvoření právní úpravy (mechanismu) výpočtu finanční částky, která je předmětem převodu v souladu s daným systémem důchodového pojištění. Předmětná právní úprava včetně případných novelizací je předkládána k uplatnění připomínek Evropské komisi. Připomínky, které Komise k právní úpravě uplatnila, byly v právní úpravě zohledněny.

Pro úplnost žalovaná doplnila, že pokud úředník EU ukončí službu v instituci EU, má právo nechat si převést pojistně matematickou hodnotu svých důchodových práv vypočtenou ke dni tohoto převodu, která získal v důchodovém systému EU do důchodového systému kterékoli členské země EU. Převod do základního důchodového systému České republiky právní úprava také umožňuje.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a stěžovatel má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž v první řadě zkoumal, zda napadený rozsudek

krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel v první řadě vytýká krajskému soudu, že neposoudil charakter výpočtu starobních, invalidních a jiných důchodů poskytovaných vnitrostátním systémem, na jejichž poskytnutí ztratí stěžovatel a jeho rodinní příslušníci v případě akceptace převodu nabídnuté kapitálové hodnoty do důchodového systému EU navždy nárok, a parametry, tj. způsob výpočtu, který používá pojistně matematický vzorec nařízení vlády č. 587/2006 Sb. Stěžovatel přitom poukázal na odůvodnění rozsudku SDEU v této věci takto: „*Právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která je popsána výše v bodech 11 a 12, se patrně (pozn. – podtrženo stěžovatelem) neodchyluje od povahy zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému. Je však na vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda tomu tak skutečně je.*“ Stěžovatel ovšem ve své argumentaci uvedl pouze část bodu 38 rozsudku SDEU a pominul celé jeho znění, které zní následovně: „*Právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která je popsána výše v bodech 11 a 12 tohoto rozsudku, se patrně neodchyluje od povahy zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému. Je však na vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda tomu tak skutečně je, a to především tehdy, pokud žalobce předloží relevantní důkazy prokazující opak* (pozn. - podtrženo NSS), *a aby v případě, že vnitrostátní ustanovení umožňují převod důchodových nároků do jiného vnitrostátního systému nebo systému mezinárodní organizace, přezkoumal, zda částka, která má být převedena do důchodového systému Unie, není vypočtena nepříznivě ve srovnání s vypočtenou částkou, která má být převedena do těchto jiných systémů. Pouhá skutečnost, že použitá metoda výpočtu vede k tomu, že částka, která má být převedena, nedosahuje ani poloviny objemu příspěvků uhrazených úředníkem a jeho bývalým zaměstnavatelem do vnitrostátního důchodového systému, nepředstavuje sama o sobě takový důkaz* (pozn. – podtrženo NSS). *Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru navíc nevyplyvá, že vnitrostátní ustanovení umožňují převod důchodových nároků do jiného vnitrostátního nebo mezinárodního systému.*“

Z uvedeného plyne, že SDEU v této věci uložil krajskému soudu, aby ověřil, zda se dotčená právní úprava neodchyluje od povahy zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému, a to zejména tehdy, pokud stěžovatel předloží relevantní důkazy prokazující opak. Krajský soud proto pochybil, jestliže se touto otázkou v souladu s pokynem SDEU alespoň v obecné rovině nezabýval, přestože stěžovatel k této otázce nevzněl konkrétní žalobní námitku (za takovou námitku přitom nelze považovat pouze zcela obecně namítnutou údajnou nesrozumitelnost výpočtu jednotkové hodnoty odloženého důchodu s tím, že stěžovateli nebylo „[z]řejmé, proč žalovaná např. kalkuluje ve svém vzorci s nejvyšším věkem uvedeným v úmrtnostních tabulkách a jinými hodnotami a jak tato kalkulace souvisí s kapitálovou hodnotou, která má být převedena dle Služebního řádu.“) a svou argumentaci a vymezení žalobních bodů soustředil především na údajný rozpor způsobu výpočtu nabytých důchodových práv ve vnitrostátním systému s právem EU, a to zejména na tvrzený rozpor příslušného pojistně matematického vzorce s článkem 11 odst. 2 přílohy VIII Služebního řádu ve spojení s článkem 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii. Stěžovatel v žalobě ani netvrdil, že by vnitrostátní ustanovení umožňovala převod důchodových nároků také do jiného vnitrostátního systému nebo systému nebo systému mezinárodní organizace a že v této souvislosti částka, která má být převedena do důchodového systému Unie, je vypočtena nepříznivě ve srovnání s vypočtenou částkou, která by mohla být převedena do těchto jiných systémů.

pokračování

Uvedené pochybení krajského soudu však nemá bez dalšího vliv na zákonnost jeho rozsudku. S ohledem na závěry SDEU totiž bylo zejména na stěžovateli, aby s ohledem na závěry rozsudku SDEU doplnil svá skutková tvrzení v tom směru, z čeho konkrétně dovozuje, že dotčená právní úprava se odchyľuje od povahy zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému. Krajský soud mu přitom k uvedenému poskytl dostatečnou lhůtu, když po vydání rozsudku SDEU v řízení rozhodl usnesením ze dne 29. 5. 2015, č. j. 42 Ad 152/2011 – 156, které bylo stěžovateli doručeno dne 9. 6. 2015, o pokračování v řízení, přičemž k vydání napadeného rozsudku přistoupil až dne 19. 8. 2015. Stěžovatel ovšem ve věci zůstal pasivní, na závěry rozsudku SDEU přes krajským soudem poskytnutý časový prostor nijak nereagoval a svá skutková tvrzení nedoplňil a neoznačil k nim důkazy.

Nejvyšší správní soud přitom konstatuje, že dotčená právní úprava se neodchyľuje od povahy a zásad vnitrostátního důchodového systému, jak je níže podrobně rozvedeno, a to včetně posouzení parametrů výpočtu dle dotčeného pojistně matematického vzorce. Rovněž s ohledem na tuto skutečnost nejde v případě pochybení krajského soudu o vadu, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], neboť lze dovodit, že výrok rozsudku krajského soudu by byl stejný i za situace, kdy by k tomuto pochybení nedošlo (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2005, č. j. 6 Ads 57/2004 – 59).

Námítka týkající se údajného rozporu rozhodnutí žalované s ústavním pořádkem České republiky, konkrétně s právem na přiměřené zabezpečení ve stáří, formuloval stěžovatel poměrně obecně tak, že „[r]ozhodnutí žalované a přijatá právní úprava (§ 105a důchodového zákona a nařízení vlády č. 587/2006 Sb.) je v rozporu s ústavním pořádkem ČR, především článkem 30 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. V této souvislosti žalobce odkazuje především na nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/07 ze dne 23. 3. 2010).“ Stěžovatel tedy v žalobě omezil ve vztahu k tomuto žalobnímu bodu svoji argumentaci v podstatě na pouhý odkaz na označený nálezy Ústavního soudu, s nímž se ovšem krajský soud v napadeném rozsudku dostatečně a správně vypořádal. Posouzením parametrů výpočtu dle dotčeného pojistně matematického vzorce se zdejší soud dále zabývá níže.

S námitkou žalobce ohledně rozporu dotčené právní úpravy s článkem 30 Listiny základních práv a svobod úzce souvisí a na ni navazuje kasační námitka, že česká právní úprava nepočítá se součtem pojistných dob v případech úředníků institucí EU. V této otázce se Nejvyšší správní soud shoduje se žalovanou, že sčítání pojistných dob pro tuto kategorii osob není výslovně upraveno vnitrostátními předpisy ani předpisy EU. V takovém případě je ovšem nutné jako výkladové vodítko při výkladu české právní úpravy, kterou je zapotřebí vykládat eurokonformně, použít evropské právní předpisy a judikaturu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2007, č. j. 1 As 3/2007 - 83, publikovaný pod č. 1401/2007 Sb. NSS). V rozsudku ze dne 16. 12. 2004 ve věci *My, C – 293/03*, přitom SDEU rozhodl takto: „Článek 10 ES ve spojení se služebním řádem úředníků Evropských společenství musí být vykládán tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, která neumožňuje zohlednit odpracovaná léta, která státní příslušník Společenství

dosáhl ve službě orgánu Společenství, za účelem vzniku nároku na předčasný starobní důchod v rámci vnitrostátního systému.“ SDEU dále v rozsudku ze dne 4. 7. 2013 ve věci *Gardella*, C – 233/12, vyslovil následující: „*V případě, kdy se nemůže uplatnit mechanismus převodu kapitálu představujícího hodnotu nároků na důchod dříve nabytých v členském státě do důchodového systému nového zaměstnavatele v jiném členském státě, musí být článek 45 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která pro účely vzniku nároku na starobní důchod neumožňuje zohlednit doby zaměstnání, kterých občan Unie dosáhl u mezinárodní organizace, jakou je Evropský patentový úřad, se sídlem na území jiného členského státu.*“ S ohledem na povinnost eurokonformního výkladu při absenci výslovné vnitrostátní a evropské úpravy se Nejvyšší správní soud také shoduje s ohledem na citovanou judikaturu SDEU s názorem žalované, že při stanovení výše kapitálové hodnoty nároků na důchod českého úředníka evropských institucí je namístě analogicky aplikovat pravidla obsažená v nařízení č. 883/04. Stěžovateli lze přisvědčit v tom, že se vztahuje na pojistné doby získané ve vnitrostátním systému sociálního zabezpečení. Právě z tohoto důvodu ovšem v případě, že by si stěžovatel nepřevodl svých cca 17 let pojištění do systému pro evropské úředníky, mohl by za ně (při splnění věkových a dalších podmínek) získat dílčí důchod při analogické aplikaci § 61 zákona o důchodovém pojištění (důchod se nevypočítává se zřetelem k mezinárodní smlouvě, ale s ohledem na evropské právní předpisy a judikaturu, jak popsáno výše). V této souvislosti žalovaná také správně uvádí, že pokud úředník EU ukončí službu v instituci EU, má právo nechat si převést pojistné matematickou hodnotu svých důchodových práv vypočtenou ke dni tohoto převodu, která získal v důchodovém systému EU do důchodového systému kterékoli členské země EU. Převod do základního důchodového systému České republiky právní úprava také umožňuje (srov. § 3 nařízení č. 587/2006 Sb. a § 3 nařízení č. 141/2013 Sb.). V případě stěžovatele tedy není vyloučeno ani tzv. „dílčení důchodů“, přičemž je výlučně na vůli stěžovatele, jakým z uvedených způsobů se rozhodne postupovat.

Stěžovatel se domnívá, že v jeho případě je částka nabídnutá k převodu nízká vzhledem k uhrazenému pojistnému i pravděpodobnosti, kolik by z vnitrostátního systému úředníci EU čerpali, pokud by v budoucnu splnili podmínky nároku na důchod.

K výši částky s ohledem na celkovou výši uhrazeného pojistného se v této věci vyjádřil již SDEU, který konstatoval, že je zjevné, že v českém průběžně financovaném důchodovém systému, který se vyznačuje značnou solidaritou, neodpovídá kapitálová hodnota vzniklých důchodových nároků celkovému objemu příspěvků odvedených zaměstnavatelem a jeho zaměstnancem na důchodové pojištění tohoto zaměstnance, a na druhou otázku položenou krajským soudem odpověděl tak, že článek 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu a čl. 4 odst. 3 SEU musejí být vykládány v tom smyslu, že nebrání použití takové metody výpočtu kapitálové hodnoty důchodových nároků vzniklých na základě dřívějších činností, jako je metoda upravená v českých právních předpisech, a to ani tehdy, pokud tato metoda vede k tomu, že částka kapitálové hodnoty, která má být převedena do důchodového systému Unie, nedosahuje ani poloviny objemu příspěvků uhrazených úředníkem a jeho bývalým zaměstnavatelem do vnitrostátního důchodového systému. Na uvedených závěrech SDEU nemění nic ani v této souvislosti stěžovatelem namítaná skutečnost, že „nízká“ kapitálová hodnota se projeví v připočtení doby důchodového pojištění v důchodovém systému institucí EU a tím i ve výši dodatečně získaného nároku ke skutečné době pojištění v systému institucí EU na základě převodu

pokračování

z vnitrostátního systému, neboť v systému důchodového pojištění zaměstnanců EU se připočte ke skutečně získané pojistné době v tomto systému dodatečná doba, která je závislá na převedené částce z vnitrostátního systému, věku a platu zaměstnance k rozhodnému dni, tj. dni žádosti o převod. Citoval-li proto v této souvislosti krajský soud rozsudek SDEU vydaný v této věci, nelze kasační stížností napadený rozsudek považovat za nepřezkoumatelný, neboť tímto způsobem se krajský soud s příslušnými žalobními námitkami vypořádal.

V kasační stížnosti stěžovatel opět jen v obecné rovině uvádí svou domněnku, že není pravda, že se při výpočtu postupuje nediskriminačním způsobem a že pojistně matematický vzorec užívá výlučně parametry, které se uplatní pro výpočet starobního nebo invalidního důchodu v českém důchodovém systému a které jsou pro stěžovatele nevýhodné (koeficient nárůstu/valorizace uhrazeného pojistného, úmrtnostní tabulky aj.), aniž by ji blíže konkretizoval a uvedl, v čem konkrétně spatřuje nesprávnost použitých kritérií a z jakých konkrétních důvodů se domnívá, že zakládají nerovnost (diskriminaci) ve vnitrostátním systému důchodového pojištění.

Bez bližší konkretizace těchto námitek je ovšem nemůže z povahy věci soud ani nijak vypořádat, neboť není zjevné, v jakých důvodech konkrétně spatřuje stěžovatel zejména diskriminační způsob výpočtu. Diskriminační způsob výpočtu přitom podle závěrů rozsudku SDEU v této věci nelze bez dalšího dovozovat jen z výše kapitálové hodnoty, která má být převedena do důchodového systému EU.

Pro úplnost lze k této námitce odkázat na již zmíněný nálezn Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, který se podrobně zabývá rozdíly mezi jednotlivými důchodovými systémy, přičemž (zjednodušeně řečeno) konstatuje, že český systém důchodového pojištění je systémem průběžně financovaným, a proto není výše pobírané dávky přímo odvislá od zaplaceného pojistného, ale zásadně se odvíjí od výše pojistného placeného budoucí generací. Jedná se o systém vyžadující vysokou mezigenerační solidaritu, neboť aktivní část populace přispívá na důchody dnešních důchodců. Tento systém je schopen dlouhodobě garantovat uspokojivý náhradový poměr u jedinců s příjmy pohybujícími se kolem průměrné mzdy, přičemž zvýhodňuje jedince se mzdou podprůměrnou (což je chápáno jako odůvodněné zvýhodnění). Dokáže tak ovšem činit pouze za cenu snížení individuálního náhradového poměru u osob s dvoj- a vícenásobkem průměrné mzdy – i jim systém z hlediska obecného garantuje dávku, která dle zákonné úpravy představuje určité minimum k důstojnému přežití ve stáří, „*níc méně jde o dávku, která nedokáže garantovat zachování životního standardu obvyklého u těchto osob z dob ekonomické aktivity*“. V uvedeném nálezu Ústavní soud rovněž konstatoval následující: „*Podle poslední zprávy České republiky o plnění Evropského zákoníku sociálního zabezpečení (viz Šestá zpráva o plnění Evropského zákoníku sociálního zabezpečení, srov. http://www.mpsv.cz/files/clanky/6219/zprava_EZSZ_6.pdf) činil náhradový poměr u takto příjmově typizovaného jedince v roce 2006 46,2 %, v roce 2007 45,1 % a v roce 2008 již 44,6 %. Podobně klesá i obecný náhradový poměr (míra poměru mezi průměrnou mzdou a průměrným důchodem) - v roce 2003 činil (k hrubé mzdě) 42,2 %, v roce 2007 40,6 %. Tento pokles je způsoben disproporcí v růstu mezd, použité důchodové formule v dávkově definovaném systému a opět snahou udržet vyrovnanou finanční bilanci systému (snižující se počet ekonomicky aktivních pojištěnců ve vztahu k příjemcům dávek důchodového*

pojištění).“ Nejvyšší správní soud podotýká, že uvedeným příjmově typizovaným jedincem je podle čl. 65 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení (vyhlášen pod č. 90/2001 Sb. m. s.) typický kvalifikovaný dělník, přičemž typickým příjemcem dávky ve stáří (a tudíž referenčním objektem přiměřenosti systému) je muž, kvalifikovaný dělník, v důchodovém věku s manželkou, kterému je garantován náhradový poměr ve výši 40 %.

Představa stěžovatele, že by se kapitálová hodnota nároků na důchod měla blížit celkové částce uhrazeného pojistného, popř. ji dokonce i přesahovat, je tedy v rozporu s českým průběžně financovaným systémem důchodového pojištění a odpovídá spíše fondovému systému, který nepochybně vyhovuje běžné soukromoprávní představě „pojistnosti“ mnohem více než systém průběžný. To však neznamená, že by systém průběžný nebyl zásadně považován za systém pojistný (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07).

Nejvyšší správní soud se dále ztotožňuje se závěry žalované, které uvedla ve vyjádření ke kasační stížnosti, že parametry používané pro výpočet starobního důchodu podle zákona o důchodovém pojištění se promítají také do výpočtu částky stanovené jako převáděné důchodové právo podle nařízení vlády č. 587/2006 Sb. Žalovaná tak správně poukázala na skutečnost, že starobní důchod se skládá ze základní výměry a procentní výměry. Základní výměra je pevná částka stejná pro všechny druhy důchodů. Její poměrná část, odpovídající délce doby pojištění získané v České republice, je zakomponovaná do výše finanční částky stanovené jako převáděné důchodové právo (§ 2 odst. 1 a 3 nařízení vlády č. 587/2006 Sb.). Předpokládaná procentní výměra se vypočte postupem podle § 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (§ 2 odst. 2 nařízení vlády č. 587/2006 Sb.). Z povahy věci ovšem vyplývá, že vznik nároku na starobní důchod, který v tomto případě absentuje, musel být nahrazen jiným datem, ke kterému jsou zjišťovány rozhodné skutečnosti. Tímto datem je datum uplatnění žádosti o převod u příslušné instituce EU, resp. den, kterým podle přímo použitelného předpisu vznikne právo o převod důchodového práva u příslušné instituce EU požádat (tzv. rozhodný den). Doba účasti v důchodovém systému EU se pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu považuje za vyloučenou dobu, aby nesnížila zjišťovaný měsíční průměr výdělků. Další fáze výpočtu finanční částky pak skutečně používá prvky, které se v případě výpočtu starobního důchodu podle zákona o důchodovém pojištění neuplatní. Pokud by totiž výpočet finanční částky skončil v této fázi, pak by nositel pojištění dospěl pouze k poměrné měsíční částce starobního důchodu odpovídající délce získané doby pojištění a vyměřovacím základům spadajícím do rozhodného období. Účelem výpočtu pojistné matematického ekvivalentu při provádění článku 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu u převodu důchodových práv získaných v rámci vnitrostátních systémů je však kapitalizovat hodnotu budoucí eventuální periodické dávky. Výpočet se proto zakládá na výpočtu kapitálu, který odpovídá důchodu, na který má příslušná osoba nárok na vnitrostátní úrovni při použití diskontní výnosnosti z důvodu předpokládaného charakteru platby při srovnání s datem splatnosti spolu se snížením koeficientu, který je úměrný riziku úmrtí příjemce přede dnem splatnosti, stanovovaného jako funkce věku pojištěnce, a úmrtností, přičemž oba faktory se vypočítávají podle času uplynulého mezi datem přidělení pojistné matematického ekvivalentu a datem přiznání důchodu. Proto se při výpočtu finanční částky objevují parametry, které se při výpočtu starobního důchodu jako pravidelně se opakující dávky, na kterou vznikne nárok při splnění podmínek stanovených zákonem o

pokračování

důchodovém pojištění, nepoužijí, protože není důvod je použít. Nelze proto dovozovat, že výpočet finanční částky není v souladu s povahou zásad a pravidel vnitrostátního důchodového systému jen na základě toho, že pro stanovení výsledné výše finanční částky je třeba použít parametry, které se ve vnitrostátním systému jinak nepoužívají, neboť se z tohoto systému kromě finanční částky stanovené jako převáděné důchodové právo získané v České republice poskytuje plnění výhradně a pouze v podobě pravidelně se opakujících měsíčních dávek důchodového pojištění.

Závěrem lze tedy konstatovat, že stěžovatel není nijak penalizován za to, že přijal zaměstnání u instituce EU, ale uvedené je pouze důsledkem skutečnosti, že před nástupem do tohoto zaměstnání byl účasten českého průběžně financovaného systému důchodového pojištění. Není rozumného důvodu, aby ke stěžovateli při posuzování jeho nároků bylo jen z toho důvodu, že v průběhu své profesní kariéry přijal zaměstnání u instituce EU, přístupováno jinak než k ostatním účastníkům českého důchodového pojištění.

VI. Závěr a náklady řízení

Ze shora uvedených důvodů dospěl zdejší soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji zamítl.

Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl dle § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalované, přiznání nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění je však podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. vyloučeno.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 30. srpna 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu